

Creëer een verbetercultuur op je school met leerKRACHT

Tien procent van alle scholen in ons land - PO, VO en mbo - werkt inmiddels met de aanpak van Stichting leerKRACHT en het aantal groeit snel. Initiatiefnemer Jaap Versfelt streeft naar een cultuur op scholen waarin leraren van elkaar leren en samen het onderwijs verbeteren. "Een cultuur van 'elke dag samen een beetje beter' is simpel te begrijpen, maar lastig te realiseren. Zo werken vergt overtuiging, rolmodellen, tijd, vaardigheid, lef en doorzettingsvermogen. Maar het kan, met de kracht die op de scholen aanwezig is!"

Dé sleutel tot beter onderwijs is zelf op school een verbetercultuur creëren, stelt Versfelt: "In veel bedrijven heb je een cultuur van 'elke dag samen een beetje beter'. Methodieken als Agile, Lean en Scrum zijn daar niet meer weg te denken. In feite betekent dit dat je het beste dat iedereen in zich heeft, met elkaar deelt. In het Nederlandse onderwijs zag ik dat onvoldoende gebeuren, terwijl er zoveel mogelijk is", zegt Versfelt, gepokt en gemazeld in het internationale bedrijfsleven én vader van vier zonen die niet altijd even enthousiast uit school kwamen. "Zodra de deur van het klaslokaal dicht gaat, heeft de leraar alle autonomie", schetst Versfelt. "Als leraar maak je voortdurend je eigen keuzes."

Dat is op zich prima. Leraren hebben immers het beste voor met hun leerlingen. Maar ook op momenten dat het niet zo lekker loopt, sta je er alleen voor. Door met je collega's te overleggen, ervaringen uit te wisselen, samen dingen uit te proberen, maar ook samen je neus te stoten, maak je jezelf in kleine stapjes steeds beter in je vak. Resultaat is dat je je leerlingen daardoor beter onderwijs biedt. Als individu ben je kwetsbaar, als team ben je sterk."

Jelle Verwer is clusterleider en expertcoach voor Stichting leerKRACHT. Inmiddels heeft hij, net als zijn collega-expertcoaches van leerKRACHT, vele scholen op weg geholpen. "LeerKRACHT is een middel. Als je het alleen wil gebruiken om beter te leren samenwerken, word ik nooit zo enthousiast. Mijn vervolgvraag is dan altijd: 'Waarom vind je het belangrijk om beter samen te kunnen werken? En wat gaat dat dan opleveren als jullie meer gaan samenwerken?' Als je samenwerkt om het onderwijs te verbeteren, ja, dan

heeft die samenwerking het gewenste effect. Met elkaar stel je doelen om aan te werken, zodat elke dag het onderwijs een beetje beter wordt. Daar gaat het immers om."

Volgens Verwer zijn alle scholen die met de leerKRACHT-aanpak in aanraking komen laaiend enthousiast over de bordsessies. "In een kwartier deelt iedereen zijn successen, evalueert de voortgang op gestelde doelen, loopt verbeteracties na en deelt hoe hij of zij zich voelt. Met de collega's van leerKRACHT starten we onze week ook met een bordsessie en zetten

- Aanpak**
Vier instrumenten, die elkaar onderling versterken, vormen de basis van de leerKRACHT-aanpak:
- **De bordsessie.** Effectieve, korte werksessies, waarin leraren en schoolleiding wekelijks (leerling)resultaten bespreken, doelen bepalen en verbeteracties afspreken.
 - **Gezamenlijk lesontwerp.** Vertaling van de doelen van het bord naar de dagelijkse lespraktijk. Leraren bereiden samen lessen voor, bepalen per les wat ze willen bereiken en innoveren zo het onderwijs.
 - **Lesbezoek en feedback.** Leraren observeren bij elkaar of het bij het gezamenlijk lesontwerp beoogde effect op de leerling wordt behaald en bespreken dit samen na.
 - **De stem van de leerling.** Inspiratiebron voor de verbetering. Leerlingen geven leraren feedback over het onderwijs en doen suggesties voor verbeteringen.

Ervaringen obs Apollo 11

'LeerKRACHT is geen methode, maar een andere manier van denken en werken'

Sinds 2015 werkt het team van basisschool Apollo 11 in De Meern met leerKRACHT. LeerKRACHT is geen methode, maar een andere manier van denken en werken, vinden Marja Hamers en Marie-Louise Bijl van obs Apollo 11. "LeerKRACHT heeft ons helpen groeien naar wie we zijn: een hecht team dat samen aan goed onderwijs werkt." Hamers had al gehoord van Stichting leerKRACHT voordat ze in 2013 directeur werd van de Apollo 11. "Het leek me een heel mooie manier om een professionele cultuur in school te bevorderen." Daarom deelde ze haar kennis over leerKRACHT met haar teamleden en ook zij raakten enthousiast. "Voor mij was dat erg belangrijk. Als je naar een andere werkwijze toe wil, dan moet dat gedragen worden door het team. Ik geloof in de kracht van de werkvloer. Dat is wat leerKRACHT ook voor staat. LeerKRACHT heeft ons nieuwe inzichten en handvatten gegeven, waardoor samenwerken nu in alle lagen van onze organisatie een rol speelt."

Marie-Louise Bijl is al zo'n tien jaar aan de Apollo 11 verbonden. Eerst alleen als leraar, maar inmiddels ook als bovenbouwcoördinator. "In 2013 was de Apollo 11 een kleine school", blikt ze terug. "Er waren geen werkgroepen en ook bouwcoördinatoren ontbraken. Groepsgewijs zijn we trainingsmodules gaan volgen bij Stichting leerKRACHT. We hebben daardoor geleerd hoe we samen aan het verbeteren van ons onderwijs kunnen werken, waardoor we als team zijn gaan groeien." Het allerbelangrijkste instrument dat leerKRACHT het team van de Apollo 11 heeft gebracht, vinden beiden de bordsessies. "Door ons hele schoolgebouw heen zie je whiteboards met doelen, acties en de voortgang hangen, in de teamkamer, in mijn eigen kamer en in alle groepslokalen", schetst Hamers. "We formuleren doelen en leeraaracties voor een bepaalde periode. Met een vaste regelmaat geven we op de borden aan hoe ver we zijn en vinken we de bereikte doelen af. Vervolgens stellen we weer nieuwe doelen."

Bijl merkt op dat het werken met borden overall is doorgevoerd. "Onze zorgbesprekingen doen we aan de hand van een zorgbord. Als we studiedagen hebben, doen we dat aan de hand van bordsessies. In alle groepen beginnen en eindigen we de dag met een bordsessie. De leerlingen geven elke ochtend aan of ze zich blij of minder blij voelen, zodat iedereen daar rekening mee kan houden. Op de verbeterborden komen ook de doelen van die dag en week. Aan het eind van de week geeft een leerling aan hoeveel procent

van de weektaak is volbracht en bijvoorbeeld ook wat hij of zij goed en minder goed vond gaan. Zowel leerlingen als leraren werken veel doelmatiger en effectiever dankzij de borden. Het lerarenteam vergadert veel minder. En als we overleggen, dan duurt het veel korter en doen we dat veel meer to the point."

De leraren van de Apollo 11 nemen regelmatig een kijkje in elkaars klas, om te kijken hoe de ander het doet en te leren van elkaar. Bijl vindt de inspiratiemomenten die daardoor ontstaan erg waardevol. "Het is inspirerend als je door je naaste collega's op goede ideeën wordt gebracht, die je meteen in je eigen groep in praktijk kunt brengen." Hamers: "Dit is een onderdeel van de methodiek van Stichting leerKRACHT en leerkrachten kwamen zelf met voorstellen hoe dit georganiseerd kan worden. Feedback geven zit al heel erg in onze schoolcultuur, maar kritische feedback geven aan elkaar op verbeterpunten vraagt om oefening. Daarin kunnen we nog groeien."

Werken met leerKRACHT heeft de Apollo 11 veel goeds gebracht, vinden Bijl en Hamers. "In feite maak je leren zo zichtbaar", zegt Bijl. Hamers vult aan: "Bij ons lag de lat altijd erg hoog, maar het kon altijd nog beter. Door de doelen wekelijks te bespreken krijgen we meer zicht op de successen die we stapsgewijs behalen. Dat geeft veel voldoening." Volgens Bijl heeft leerKRACHT er ook toe geleid dat de Apollo 11 veel meer een lerende school is geworden. "Elke woensdagmiddag komt ons hele lerarenteam, inclusief schoolleider, bij elkaar en pakken we een thema bij de hoorns, bereiden we jaarthema's voor en bespreken we nieuwe lesontwerpen. Zo leren we steeds beter elkaars expertise te benutten, allemaal ten dienste van het verder verbeteren van ons onderwijs."

we het bovendien in bij andere bijeenkomsten. Door het grote succes hebben de scholen die er indertijd mee begonnen zijn, het ook de klas in gebracht. Inmiddels zijn er behoorlijk wat leerlingen in Nederland die hun schoolweek of zelfs schooldag beginnen en eindigen met een bordsessie."

Kleine stappen

Een ander belangrijk element van de leerKRACHT-aanpak is dat leraren elkaar feedback geven op hun lessen. "Feedback kun je al snel ervaren als kritiek", legt Versfelt uit. "Begin dan ook eerst met het opbouwen van wederzijds vertrouwen. Formuleer een gezamenlijk onderwijsdoel. Dat kan van alles zijn, van tafels automatiseren of de scores op luistertoetsen verhogen tot het vergroten van de zelfwerkzaamheid van je leerlingen. Maar maak het niet te groot. Bedenk, elke dag een beetje beter gaat in kleine stappen. Vervolgens ga je samen lessen voorbereiden en ga je die lessen ook daadwerkelijk geven, eerst de ene leraar, dan de andere. Je kijkt kritisch mee met elkaar. Niet zozeer hoe de ander het doet, maar meer of de les voldoet aan het door jullie geformuleerde doel. Heeft de les niet het effect op de leerlingen - zoals jullie dat voor ogen hadden - kijk dan samen wat je aan de les kunt verbeteren om dit doel wel te bereiken."

Versfelts ervaring is dat door deze werkwijze het vertrouwen in elkaar verder groeit bij leraren. "Op een gegeven moment kun je het - zo nodig - ook over elkaars didactische vaardigheden hebben. Zo durf je jezelf steeds kwetsbaarder op te stellen, ben je samen met professionalisering bezig en maak je samen het onderwijs beter." Versfelt verwacht dat een dergelijke cultuur ook positief werkt om jonge leraren te behouden voor het onderwijs.

De stem van de leerling

Ook de leerlingen hebben een actieve rol in 'elke dag een beetje beter onderwijs'. "Daarmee geef je leerlingen een stem en verantwoordelijkheid", is de ervaring van Verwer. "Je betreft je bij de inhoud van het verbeterproces en het vinden van verbeteringen, en je komt te weten wat de leereffecten zijn. Leerlingen gaan zich meer betrokken voelen bij het onderwijsproces en dat leidt tot beter gemotiveerde leerlingen, zien we elke keer weer op de scholen die met leerKRACHT werken."

"Ga je met collega's een nieuwe lessenreeks vormgeven? Betrek jullie leerlingen daar dan van begin tot eind bij", adviseert Versfelt. "In kennis is een leerling doorgaans niet vergelijkbaar met een leraar, maar leerlingen kunnen heel goed het effect beoordelen van het onderwijs dat ze krijgen. Zo kom je te weten of je aanpak werkt en krijg je van leerlingen suggesties voor verbetering." ■

Op weg naar een verbetercultuur
Op stichting-leerkracht.nl staan veel video's en materialen die je kunnen helpen. Ook staan er verhalen op van scholen die hun ervaringen met leerKRACHT delen, zoals ook obs Apollo 11 doet in dit artikel. Je kunt deelnemen aan leerKRACHT. Dan trek je met andere scholen op om een verbetercultuur in je school te creëren. Maar je kunt ook zelf al starten. Wil je weten hoe jij morgen begint? Kijk dan op stichting-leerkracht.nl/aan-de-slag/